

ALGEMEEN BEHEERSCOMITE

VOOR HET SOCIAAL STATUUT
DER ZELFSTANDIGEN

Opgericht bij de wet van 30 december 1992

JAARVERSLAG

2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1 Het Algemeen Beheerscomité	7
1.1 Opdracht en bevoegdheden	7
1.1.1 Algemene bevoegdheden	7
1.1.2 Adviesbevoegdheid	7
1.1.3 Specifieke bevoegdheden	7
1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen	8
1.2 Werking	8
1.2.1 Het Secretariaat:	9
1.2.2 Budget	9
1.2.3 Bedankingen.....	9
1.3 Samenstelling	9
1.3.1 Wettelijke bepalingen	9
1.3.2 Samenstelling van het ABC op 31 december 2015	10
2 Werkzaamheden van het ABC in 2015.....	11
2.1 Bijdragen	11
2.2 Welvaart.....	12
2.3 Pensioenen.....	12
2.3.1 Voorstellen in het kader van een nieuwe pensioenhervorming.....	12
2.3.2 Een pensioenstelsel op basis van punten	13
2.3.3 Pensioen gedetineerde zelfstandigen	14
2.4 Onderwerping	15
2.4.1 Kunstenaarsstatuut	15
2.4.2 Evaluatie van de wet arbeidsrelatie	15
2.5 Sociale fraude.....	17
2.5.1 Toegang gezondheidszorgen en eerste bijdragebetaling	17
2.5.2 Specifiek aansluitingsattest.....	17
2.5.3 Verdubbeling administratieve geldboete bij fictieve aansluiting	18
2.5.4 Sociale fraude in het sociaal statuut	19
2.6 Ziekte en invaliditeitsverzekering	19
2.6.1 Stopzetting ziekte-uitkering gedetineerden	19

2.6.2	Socioprofessionele re-integratie van arbeidsongeschikte zelfstandigen	19
2.7	Globaal Beheer Zelfstandigen	20
2.7.1	Begroting	20
2.7.2	Financieringsbronnen van het sociaal statuut na de zesde staatshervorming en vereenvoudiging van de alternatieve financiering.....	21
2.7.3	Ingrepen ontvangsten globaal beheer zelfstandigen.....	22
2.8	Asbestfonds.....	22
2.9	Hervorming van de stelsels van zorgverlof voor zelfstandigen	23
2.10	Hulp aan zelfstandigen in moeilijkheden	24
2.10.1	Een evaluatie van de sociale verzekering in geval van faillissement	24
2.10.2	Naar een overbruggingsuitkering.....	25

Voorwoord

De jaarverslagen van het Algemeen Beheerscomité (ABC) verschaffen inzicht in de structuur, de werking en de opdrachten van het Comité. Daarnaast geven ze een overzicht van de werkzaamheden die door het Comité en zijn secretariaat worden uitgevoerd.

Het voorbije jaar was een bijzonder druk en productief jaar voor het Comité. Het aantreden van een nieuwe federale regering eind 2014 zorgde voor heel wat nieuwe beleidsinitiatieven, zo ook door voogdijminister Willy Borus. Deze legde in 2015 aan het Comité een aantal voorstellen voor die het zelfstandigenstatuut aantrekkelijker moeten maken en verbeteren. Ik denk daarbij aan de stelselmatige bijdragevermindering van 22% naar 20,5% in 2018 of aan de hervorming van het zorgverlof voor zelfstandigen die geconfronteerd worden met een zorgbehoevende bloed- of aanverwant. Zij zullen in de toekomst beter ondersteund worden wanneer zij hun beroepsactiviteit tijdelijk wensen te onderbreken om deze zorgbehoevende bij te staan.

Onder impuls van Minister Borsus activeerde het Comité begin 2015 bovendien opnieuw zijn werkzaamheden rond de problematiek van de sociale fraude binnen het sociaal statuut. Dit fenomeen vormt immers een van de belangrijke aandachtspunten van de minister. Tijdens het eerste jaar van de legislatuur legde hij het Comité dan ook enkele maatregelen voor die sociale fraude binnen het sociaal statuut moeten helpen voorkomen. Het Comité startte daarnaast op eigen initiatief ook een ruimere evaluatie van de bestaande maatregelen tegen fictieve aansluitingen en detachingsfraude. Dit moet in het voorjaar van 2016 uitmonden in een verslag waarin wordt aangegeven waar er mogelijk nood is aan een bijsturing van de huidige procedures en waarin eventuele nieuwe initiatieven worden voorgesteld.

Verder kreeg het Comité in het voorjaar 2015 de vraag van de ministers Willy Borsus en Kris Peeters en van staatssecretaris Bart Tommelein om een evaluatie te maken van de wet ter regeling van de arbeidsrelatie. Meer specifiek werd het Comité gevraagd om met een kritische blik te kijken naar de effectiviteit van de wet en in het licht hiervan aan te geven welke initiatieven er zouden kunnen genomen worden om deze te optimaliseren. In december 2015 werden de werkzaamheden afgerond en de bevindingen gebundeld in een rapport dat in januari 2016 werd overgemaakt aan de betrokken ministers en de staatssecretaris.

In 2015 het Comité verrichtte ook belangrijke werkzaamheden op eigen initiatief. Zo finaliseerde het medio 2015 een evaluatierapport over de sociale verzekering in geval van faillissement waarin het een stand van zaken opmaakte en bekeek waar er nood was aan eventuele bijsturing van het systeem.

Verder maakte het Comité in het kader van de nieuwe vooropgestelde pensioenhervorming het voorbije jaar een onderzoeksagenda op voor het zelfstandigenstelsel. De basis hiervoor vormde het pensioenverslag van het Comité uit 2014. Hierin had het Comité de intentie geuit om vanuit het zelfstandigenstelsel op een constructieve wijze bij te dragen aan de voorbereiding en ontwikkeling van een hervormd pensioenbeleid. Zich baserend op deze onderzoeksagenda, schreef het Comité in het najaar van 2015 een onderzoeksopdracht uit met de vraag om voor het zelfstandigenstelsel de

mogelijkheden te bestuderen van een pensioensysteem op basis van punten. Het project werd uiteindelijk toegekend aan een onderzoeksteam van de Vrije Universiteit Brussel met als startdatum februari 2016.

Het Comité is zeer tevreden dat het al deze werkzaamheden het voorbije jaar opnieuw heeft kunnen verrichten in een context van constructieve samenwerking en goede verstandhouding tussen alle betrokken actoren. Meer in het bijzonder wenst het ook de secretaris en het secretariaat te danken voor het in goede banen leiden van de vele activiteiten in het afgelopen jaar. Het hoopt deze in dezelfde sfeer te kunnen verderzetten tijdens het komende jaar. Op die manier zal ook in 2016 een succesvolle werking van het Comité verzekerd zijn.

JAN STEVERLYNCK
VOORZITTER

1 Het Algemeen Beheerscomité

1.1 Opdracht en bevoegdheden

Het Algemeen Beheerscomité (ABC) werd in 1992 opgericht om

- de eigenheid van het statuut van de zelfstandigen te herbevestigen en te vrijwaren, onder andere door de vertegenwoordigers van de zelfstandigen te responsabiliseren en te betrekken bij de verdere uitbouw van het sociaal statuut, en
- de versnippering van het sociaal statuut over de diverse beleidsverantwoordelijken, administraties, parastatalen en privé-instellingen tegen te gaan.

De oorspronkelijke bevoegdheden van het Comité, die daarna werden uitgebreid, kunnen in vier grote categorieën worden ondergebracht, nl. algemene bevoegdheden, adviesbevoegdheden, specifieke bevoegdheden en bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen.

De adviezen en de verslagen zijn openbaar en [elektronisch beschikbaar](#) op de website van het RSVZ¹.

1.1.1 Algemene bevoegdheden²

Het Algemeen Beheerscomité is bevoegd voor alle aangelegenheden die betrekking hebben op het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit kader kan het op eigen initiatief, of op verzoek van een de bevoegde ministers³:

- voorstellen formuleren;
- aanbevelingen doen en advies geven;
- studies uitvoeren of laten uitvoeren

1.1.2 Adviesbevoegdheid⁴

Het Algemeen Beheerscomité heeft tevens een adviserende functie. Iedere bevoegde minister kan vrij het advies van het Comité inwinnen over elke aangelegenheid die tot het sociaal statuut der zelfstandigen behoort. In bepaalde gevallen is het advies van het Comité verplicht. Zo moet iedere bevoegde minister, behalve in spoedgevallen, het advies van het Comité inwinnen over alle voorontwerpen van wet met betrekking tot het sociaal statuut der zelfstandigen en over de krachtlijnen van het te voeren beleid.

1.1.3 Specifieke bevoegdheden⁵

Het Comité is verder ook bevoegd

- om samen met de minister van Zelfstandigen het gezag uit te oefenen over het globaal financieel beheer van het statuut der zelfstandigen;

¹ http://www.rsvz.be/nl/algemeen-beheerscomite-abc?_ga=1.161427005.1688029756.1460618054

² artikel 109, §1 en §2 van de wet van 30 december 1992

³ Het betreft ministers die direct of « indirect » bevoegd zijn inzake sociale zekerheid der zelfstandigen, met name de minister van Zelfstandigen, de minister van Sociale Zaken en de minister van Pensioenen

⁴ artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992

⁵ artikel 111 van de wet van 30 december 1992

- voor het opstellen, in meerjarenperspectief, van de globale begrotingsvooruitzichten en het voorleggen aan de Regering van een rapport dat betrekking heeft op de ontwikkeling van de ontvangsten en uitgaven, de prioritaire beleidslijnen en de wijze waarop het evenwicht van het stelsel verzekerd kan worden;
- voor het vaststellen van de verdeling van de globale inkomsten over de verschillende stelsels en sectoren en de kennisgeving ervan aan de bevoegde minister;
- voor het voorbereiden en opstellen van richtlijnen met betrekking tot de organisatie en de uitvoering van het vrij aanvullend pensioen;
- voor het formuleren van aanbevelingen met betrekking tot het beheer van de stelsels van aanvullende verzekering;
- om kennis te nemen van klachten van algemene aard in verband met de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen, ze over te maken aan de bevoegde instellingen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening te verbeteren;
- voor het goedkeuren van de richtlijnen opgelegd aan de sociale verzekeringsfondsen.

1.1.4 Bevoegdheden voortvloeiend uit bijzondere wetsbepalingen

Andere wettelijke bepalingen hebben de bevoegdheden van het Comité uitgebreid. Zo

- moeten het Comité en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven elke twee jaar een advies uitbrengen over de hoegrootheid en de verdeling van de financiële middelen die de Regering toekent om de sociale uitkeringen aan te passen aan de evolutie van de welvaart ;
- is het advies van het Comité noodzakelijk om de percentages van de bijdragen en het bedrag van de beroepsinkomsten opgenomen in artikel 12, § 1, 2e lid van het koninklijk besluit nr. 38 aan te passen ;
- moet de eerste voorzitter van de Commissie voor vrijstelling van bijdragen op regelmatigde tijdstippen en in elk geval bij het einde van zijn mandaat een evaluatieverslag van de activiteiten van de Commissie voorleggen aan de minister van Middenstand en aan het Comité en ;
- is het Comité belast met het voorleggen van een dubbele lijst zodat 6 leden (op 15) van de Commissie voor het Vrij Aanvullend Pensioen kunnen worden gekozen om de belangen van de zelfstandigen, de meewerkende echtgenoten en de helpende zelfstandigen te vertegenwoordigen.

1.2 Werking

Het ABC is administratief ondergebracht bij het RSVZ en beschikt niet over een eigen rechtspersoonlijkheid. Het wordt bij het vervullen van zijn opdrachten bijgestaan door een secretariaat dat o.m. met de administratieve taken van het Comité is belast.

1.1.1 Secretariaat

Het Secretariaat bevindt zich op het RSVZ. In 2014 werd de werking ervan waargenomen door de secretaris, die verantwoordelijk is voor de leiding van het Secretariaat en een universitaire medewerker.

1.2.1 Het Secretariaat:

- organiseert de vergaderingen van het Comité;
- zorgt voor de voorbereiding en verspreiding de werkdocumenten die het ABC toelaten om zijn raadgevende opdracht zo goed mogelijk uit te voeren;
- stelt de ontwerpen van notulen, de ontwerpen van advies en van verslagen op, alsook het ontwerp van jaarverslag van het ABC en
- voert de door het Comité genomen beslissingen uit.

In het kader van deze opdrachten onderhoudt het Secretariaat regelmatige contacten met diverse actoren van het sociaal statuut der zelfstandigen (ambtenaren, kabinetten van de bevoegde ministers, leden van de organisaties van zelfstandigen, enz.).

1.2.2 Budget

De budgettaire beheerskosten van het Comité (logistieke werking en de personeels- en andere kosten) worden gedragen door het RSVZ. In 2015 bedroegen deze 288.149 EUR (personeelskosten, presentiegeld, meubilair, bezoldiging van de secretaris).

1.2.3 Bedankingen

In het kader van zijn opdracht ontvangt het Secretariaat ondersteuning van verschillende diensten het RSVZ (Financiën & Begroting, Algemene en Juridische Studiën, Statistieken, Verplichtingen en Pensioenen). Het Comité wenst deze diensten uitdrukkelijk te bedanken, inz. de dienst Vertaling van het RSVZ waarop het ABC frequent beroep doet.

Het Comité wenst eveneens instellingen buiten het RSVZ te bedanken die ondersteunend werk hebben geleverd. Dit zijn hoofdzakelijk de cel Actuarium van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid, het Federaal Planbureau, het RIZIV, en de RVP. Tot slot bedankt het ABC alle personen die voor de werkzaamheden werden uitgenodigd en eraan deelnamen.

1.3 Samenstelling

1.3.1 Wettelijke bepalingen⁶

Het Comité is samengesteld uit:

- 12 stemgerechtigde leden, waaronder de voorzitter;
- 2 leden met raadgevende stem: de vertegenwoordigers van de sociale verzekeringsfondsen en van de ziekenfondsen;
- 1 secretaris, alsook
- de afgevaardigde van de minister van Financiën bij het RSVZ.

Het aantal stemgerechtigde leden van het Comité is paritair samengesteld. Het bestaat enerzijds uit:

⁶ Artikel 108 van de wet van 30 december 1992.

- 5 vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen, op voordracht van de interprofessionele afdeling van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en KMO's, en
- 1 vertegenwoordiger van de landbouworganisaties, op voordracht van de Nationale Landbouwrap; en

en anderzijds uit:

- 2 vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen,
- 1 leidend ambtenaar van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid,
- de administrateur-generaal van het RSVZ,
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Pensioenen, op diens voordracht, en
- 1 vertegenwoordiger van de minister van Sociale Zaken, op diens voordracht.

Ze worden allen benoemd voor een periode van 6 jaar door de minister van Zelfstandigen. Het mandaat is hernieuwbaar. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

1.3.2 Samenstelling van het ABC op 31 december 2015

Op 31 december 2015 was het Comité als volgt samengesteld:

VOORZITTER	
Jan STEVERLYNCK	
STEMGERECHTIGDE LEDEN	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van de interprofessionele organisaties voor zelfstandigen	
Caroline DEITEREN	Daniel APPELTANT
Gabrielle EYMAEL	Capucine DE BUYSER
Renaud FRANCAERT	Kathleen LEDOUX
Christine MATTHEEUWS	Johan BORTIER
Jan STEVERLYNCK	Karel VAN DEN EYNDE
Vertegenwoordigers van de landbouworganisaties	
Chris BOTTERMAN	Anne-Sophie JANSSENS
Vertegenwoordigers van de minister van Zelfstandigen	
Muriel GALERIN	Johan VAN DER BORGH
Bertel COUSAERT	Sven VANHUYSE
Leidende ambtenaren van de DG Zelfstandigen van de FOD Sociale Zekerheid	
Bernard VANDECAVEY	Christian DEKEYSER
Administrateur-generaal van het RSVZ en zijn vertegenwoordiger	
Anne VANDERSTAPPEN	Marc TRIFIN
Vertegenwoordigers van de minister van Pensioenen	
Annemie PROPS	Marc DE BLOCK
Vertegenwoordigers van de minister van Sociale Zaken	
Johan STAES	Bernadette ADNET
LEDEN MET RAADGEVENDE STEM	
Effectieve leden	Plaatsvervangende leden
Vertegenwoordigers van de Vereniging van de sociale verzekeringsfondsen	
Peter JACOBS	Nancy REMANS
Vertegenwoordigers van het Intermutualistisch College	
Tom JOOS	Xavier BRENEZ
AFGEVAARDIGDE VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN	
Karel HAUMAN	
SECRETARIS	
Veerle DE MAESSCHALCK	

2 Werkzaamheden van het ABC in 2015

In 2015 vonden er 5 plenaire vergaderingen plaats van het ABC en kwamen de leden 38 keer samen voor een bijeenkomst van een van de werkgroepen.

Tabel 1. Overzicht van de bijeenkomsten van het ABC in 2015

<i>Bijeenkomsten</i>	<i>Aantal vergaderingen</i>
- Werkgroep 'allerlei'	3
- Werkgroep 'begroting'	7
- Werkgroep 'bijdragen'	1
- Werkgroep 'hulp aan de zelfstandigen'	6
- Werkgroep 'onderwerping'	6
- Werkgroep 'pensioenen'	4
- Werkgroep 'sociale fraude'	10
- Werkgroep 'welvaart'	1
- Plenaire vergadering	5

2.1 Bijdragen

Aan het Comité werd in oktober 2015 een voorstel voorgelegd voor de geleidelijke vermindering van de sociale bijdragen voor zelfstandigen. Het voorstel kaderde in het streven van de federale regering om de belastingdruk op arbeid aanzienlijk te verminderen door middel van een (para)fiscale lastenverschuiving⁷. Het voorstel voorzag meer bepaald een stelselmatige verlaging het bijdragepercentage van 22%, (van toepassing op de eerste inkomstenschijf) naar 20,5% in 2018. Ook de verlaagde bijdragepercentages van 21% en 21,5% (van toepassing zijn op de inkomsten van beginnende zelfstandigen tijdens het tweede en derde jaar van activiteit), zouden geleidelijk worden teruggebracht naar 20,5%.

Het Comité bracht een positief advies uit over de voorgestelde bijdragevermindering, maar wees wel op de grote budgettaire gevolgen van het voorstel voor het globaal beheer zelfstandigen (geraamd op 220,8 miljoen EUR per jaar op kruissnelheid). Het gaf aan dat het verlies aan inkomsten voor het Comité integraal (en reeds vanaf 2016) dient te worden geneutraliseerd door middel van een alternatieve financieringsstroom. In zijn advies vroeg het Comité dan ook dat een eerstvolgende programmawet in dergelijke bepaling zou voorzien.

✓ ADVIES 2015/20: ONTWERP VAN WET HOUDENDE WIJZIGING VAN PERCENTAGES VAN DE SOCIALE BIJDAGEN VOOR ZELFSTANDIGEN

⁷ cf. federaal regeerakkoord p.78.

2.2 Welvaartsaanpassing

Met de wet op het Generatiepact (2005) werd een structureel mechanisme van welvaartsaanpassing ingevoerd voor inkomensvervangende en bijstandsuitkeringen. Sindsdien beslist de regering om de twee jaar hoeveel middelen hiervoor worden vrijgemaakt en hoe deze zullen aangewend worden. In principe baseert ze zich voor de toewijzing op een gezamenlijk advies dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen hieromtrent voorafgaandelijk formuleren. Ontbreekt dergelijk advies⁸, dan moet de regering een voorstel uitbrengen waarover nadien het advies van de CRB en het ABC wordt gevraagd.

In 2015 bracht het Comité positief advies uit over een reeks ontwerpen van koninklijk besluit die in het kader van dit structureel mechanisme van welvaartsaanpassing voorzagen in de verhoging van i) sommige pensioenbedragen en van ii) sommige bedragen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen. Het ging meer bepaald om een verhoging per 1 september 2015 van:

- het minimumrustpensioen, het minimumoverlevingspensioen en het minimale bedrag van de overgangsuitkering en dit telkens met 2 %;
- alle pensioenen ingegaan vóór 1 januari 1995 (met uitsluiting van de minimumpensioenen) en dit met 1 %;
- de pensioenen die vijf jaar oud zijn met 2%;
- de adoptie-uitkering met 2%;
- de moederschapsuitkering met 2%;
- de primaire arbeidsongeschiktheidsuitkering voor samenwonende zelfstandigen met 2%.

De ontwerp teksten voorzagen daarnaast ook in een opschorting van de structurele verhoging met 2% van de pensioenen die 15 jaar oud zijn.

- ✓ ADVIES 2015/04: ONTWERPEN VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT VERHOOGING VAN SOMMIGE PENSIOENBEDRAGEN VOOR ZELFSTANDIGEN IN HET KADER VAN HET STRUCTUREEL MECHANISME VAN WELVAARTSAANPASSING
- ✓ ADVIES 2015/05: ONTWERPEN VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT VERHOOGING VAN SOMMIGE BEDRAGEN IN DE ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING VOOR ZELFSTANDIGEN IN HET KADER VAN HET STRUCTUREEL MECHANISME VAN WELVAARTSAANPASSING

2.3 Pensioenen

2.3.1 Voorstellen in het kader van een nieuwe pensioenhervorming

In haar regeerakkoord stelt de federale regering Michel I een nieuwe pensioenhervorming voorop. De hervorming moet bijdragen tot de financiële houdbaarheid van het stelsel en het vertrouwen van de burgers erin veilig stellen. In dit kader voorziet het regeerakkoord van 2014 o.m. maatregelen om het verlaten van de arbeidsmarkt te vertragen.

⁸ In casu op 15 september van het jaar waarin een advies over de verdeling moet gegeven worden.

In dit licht werden in de loop van 2015 aan het Comité ter advies voorstellen voorgelegd met het oog op een verstrenging van de toegangsvoorwaarden tot het wettelijk pensioen.

Een eerste maatregel voorzag in een verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 66 jaar vanaf 1 januari 2025 en tot 67 jaar vanaf 1 januari 2030.

Ten tweede werd ook een verstrenging vooropgesteld van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen. Er werd evenwel voorzien in een reeks uitzonderingsmaatregelen voor lange loopbanen en in een aantal overgangsmaatregelen voor zij die zich vandaag reeds op het einde van hun loopbaan bevinden.

Tot slot voorzag een derde voorstel in een geleidelijke optrekking van de leeftijdsvoorwaarde voor het overlevingspensioen vanaf 2026. Deze zou met telkens 1 jaar per kalenderjaar worden verhoogd om uiteindelijk 55 jaar te bedragen in 2030.

Het Comité bracht een gunstig advies uit met betrekking tot deze voorstellen.

Voor wat betreft het optrekken van de wettelijke pensioenleeftijd en het aanpassen van de toegangsvoorwaarden tot het wettelijk pensioen, vroeg het Comité evenwel aandacht voor de problematiek van de gelijkgestelde periodes. Voor het Comité mogen langere loopbanen niet worden gecreëerd door een uitbreiding van het aandeel gelijkgestelde periodes in de loopbaan. Het Comité merkte in dit verband op dat dit aandeel gemiddeld genomen groter is bij werknemers dan bij zelfstandigen.

Met betrekking tot het overlevingspensioen gaf het Comité aan van mening te zijn dat ook weduwen(aars) van zelfstandigen en zelfstandige weduwen(aars) onmiddellijk en zonder wachttijd, aanspraak zouden moeten kunnen maken op een werkloosheidsuitkering wanneer zij op het ogenblik dat het recht op de overgangsuitkering ten einde loopt, geen beroepsactiviteit hebben.

- ✓ ADVIES 2015/08: WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE LEEFTIJDVOORWAARDEN VOOR HET OVERLEVINGS- EN HET RUSTPENSIOEN EN VAN DE LEEFTIJD- EN LOOPBAANVOORWAARDEN VOOR HET VERVROEGD PENSIOEN VOOR ZELFSTANDIGEN
- ✓ ADVIES 2015/09: WETSONTWERP TOT WIJZIGING VAN DE LEEFTIJDVOORWAARDEN VOOR HET OVERLEVINGS- EN HET RUSTPENSIOEN EN VAN DE LEEFTIJD- EN LOOPBAANVOORWAARDEN VOOR HET VERVROEGD PENSIOEN VOOR ZELFSTANDIGEN

2.3.2 Een pensioenstelsel op basis van punten

Het ABC maakte in het najaar van 2014 een uitgebreide lezing van de pensioenvoorstellen die deel uitmaken van het federaal regeerakkoord van 2014. Dit resulteerde in het rapport "Naar een nieuwe pensioenhervorming: een lezing vanuit het zelfstandigenstelsel van de pensioenvoorstellen opgenomen in het Federaal Regeerakkoord". Het ABC merkt hier o.m. in op dat meerdere van de pensioenvoorstellen die zijn opgenomen in het regeerakkoord additioneel studie- en denkwerk

vereisen, zowel conceptueel als met betrekking tot de concrete implementatie. Het ABC schoof in dit rapport dan ook een reeks thema's voor verder onderzoek naar voor⁹.

Daarnaast vroeg het ABC in dit rapport ook aandacht voor de eigenheid van de onderscheiden pensioenstelsels en voor de verschillende uitwerking die bepaalde van de vooropgestelde pensioenmaatregelen hierdoor kunnen hebben in de afzonderlijke stelsels. In het bijzonder verwees het Comité daarbij naar de verdere uittekening van het puntensysteem. In dit verband uitte het ABC in zijn rapport het aanvoelen dat de CPH 2020-2040 in haar werkzaamheden weinig rekening hield met de specifieke systeemkenmerken van het zelfstandigenstelsel.¹⁰

Omdat het ABC zich er in zijn rapport toe engageerde om ervoor te zorgen dat vanuit het zelfstandigenstelsel op een constructieve wijze wordt bijgedragen aan de voorbereiding en ontwikkeling van een hervormd pensioenbeleid, wenste het in het kader van de vooropgestelde pensioenhervormingen een initiatief te nemen om het puntensysteem waarvan sprake in het Federaal Regeerakkoord (en dat zijn oorsprong vindt in het rapport van de CPH 2020-2040), te laten onderzoeken voor het zelfstandigenstelsel. Immers, het is noodzakelijk dat het vooropgestelde puntensysteem op een zodanige wijze wordt opgevat dat het ook aangepast is aan de pensioenberekening en het systeem van sociale bijdragebetaling in het zelfstandigenstelsel.

Op basis van zijn rapport van 2014 maakte het Comité begin 2015 een onderzoeksagenda op voor het zelfstandigenstelsel. Op basis hiervan schreef het in het najaar van 2015 een projectoproep uit. Eind 2015 werd deze onderzoeksopdracht gegund en toegekend aan een onderzoeksteam van de Vrije Universiteit Brussel, onder leiding van prof. Guido Van Limberghen. Het onderzoeksproject zal lopen over 18 maanden met als startdatum 1 februari 2016.

2.3.3 Pensioen gedetineerde zelfstandigen

Medio 2015 nam het Comité akte van een voorstel om niet langer een pensioen toe te kennen aan gedetineerden tijdens de eerste twaalf maanden van hun hechtenis. In zijn advies merkte het Comité evenwel op dat er geen uitzondering op deze maatregel voorzien werd voor de periode van voorlopige hechtenis. Het wees er evenwel op dat er in de periode van voorlopige hechtenis een vermoeden van onschuld geldt en dat het wegvallen van het pensioen voor de betrokkene alsook voor zijn gezin, zware financiële gevolgen kan hebben.

- ✓ Advies 2015/15: Koninklijk besluit tot wijziging van artikel 147 van het koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen (ARP)

⁹ Omdat de pensioenvoorstellen in belangrijke mate gebaseerd zijn op het rapport van de Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 (CPH 2020 2040) verwijzen de concrete onderzoeksvragen die het ABC in dit rapport formuleert o.m. naar het werk van de CPH 2020 2040.

¹⁰ Zie p.19 van het ABC-rapport.

2.4 Onderwerping

2.4.1 Kunstenaarsstatuut

Aan het Comité werd voor advies in 2015 een wetsontwerp voorgelegd waarin de samenstelling van de Commissie kunstenaars werd bevestigd en werd bepaald dat deze zou worden ondergebracht bij de FOD Sociale Zekerheid. Verder werd in de ontwerptekst het begrip "prestatie of werk van artistieke aard" gedefinieerd en bepaald dat wanneer de Commissie Kunstenaars een verklaring van zelfstandige activiteiten aflevert, er geen kunstenaarsvisum wordt afgeleverd.

Het Comité bracht een positief advies uit over deze voorstellen. In zijn advies wees het Comité er evenwel nog op dat de Commissie Kunstenaars ook een vertegenwoordiging van de zelfstandigenorganisaties zou moeten omvatten

✓ ADVIES 2015/07: ONTWERP VAN WET HOUDENDE DIVERSE SOCIALE BEPALINGEN

2.4.2 Evaluatie van de wet arbeidsrelatie

In april 2015 werd het Algemeen Beheerscomité, net zoals de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO, verzocht om een evaluatie te maken van de wet ter regeling van de arbeidsrelatie. Meer specifiek werden de drie adviesorganen gevraagd om met een kritische blik te kijken naar de effectiviteit van de wet en in het licht hiervan aan te geven welke initiatieven er zouden kunnen genomen worden om deze te optimaliseren.

In december 2015 werden de werkzaamheden afgerond en de bevindingen gebundeld in een rapport dat in januari 2016 werd goedgekeurd en overgemaakt aan de betrokken ministers en de staatssecretaris.

a. Bevindingen

Het rapport bevat in de eerste plaats een beschrijving van de wet en een bespreking van de meest voorkomende bemerkingen die over de wet zijn verschenen in de rechtsleer. In essentie luidt de kritiek dat de arbeidsrelatiewet i) op bepaalde vlakken duidelijkheid mist, ii) niet altijd intern consistent en iii) op bepaalde punten eerder complex is. Dit bemoeilijkt volgens de rechtsleer de leesbaarheid maar vooral ook een éénduidige interpretatie van de wet.

Verder omvat het rapport een analyse van de wijze waarop de wet in de rechtspraak wordt aangewend. Hieruit blijkt dat de hoven en rechtbanken de algemene principes en criteria van de WAR toepassen en de wet een kader heeft gecreëerd voor de motivering van de beslissingen die de hoven en rechtbanken moeten nemen. Dit heeft gezorgd voor meer rechtszekerheid.

In het rapport wordt verder ook de werking van de Commissie Arbeidsrelatie bekeken. De jaarverslagen van de commissie leren dat nog maar beperkt gebruik werd gemaakt van de mogelijkheid tot sociale ruling en dat bovendien een groot deel van de aanvragen niet ontvankelijk is. Het overschrijden van het vastgelegde tijdsvenster voor de indiening van een aanvraag, blijkt hiervoor de voornaamste oorzaak.

Deel vijf van het rapport belicht de verificatie door de inspectiedienst van het RSVZ van de gekozen kwalificatie van de arbeidsrelatie. De inspectiedienst ervaart de toepassing van de arbeidsrelatiewet als complex (m.n. de regeling voor de risicosectoren). Bovendien is niet altijd even duidelijk hoe de wet dient te worden toegepast in concrete situaties. Tot slot zijn de controles arbeidsintensief en leeft het aanvoelen dat de WAR (en het wettelijk vermoeden) geen adequaat instrument vormt in de strijd tegen de grensoverschrijdende sociale fraude.

In deel zes werd tot slot een poging ondernomen om een overzicht te geven van de manier waarop men in de verschillende Europese landen heeft getracht een kader te creëren voor de beoordeling van de aard van de arbeidsrelatie. Daaruit blijkt dat alle Europese landen trachten om op de een of andere wijze een formeel kader te scheppen voor de kwalificatie arbeidsrelaties. De internationale vergelijking leert dat:

- in bijna alle Europese landen (m.u.v. België en Roemenië) de beoordeling van de aard van de arbeidsrelatie gebeurt op basis van de wijze waarop de overeenkomst door de contracterende partijen wordt uitgevoerd, en dus op basis van de feiten.
- in alle landen de mate van ondergeschikt- of afhankelijkheid het belangrijkste onderscheidende criterium is om te bepalen of een beroepsactiviteit wordt uitgevoerd als werknemer dan wel als zelfstandige.
- in de meeste landen, naast het element van gezag, ook criteria van economische aard een rol spelen bij de beoordeling van de arbeidsrelatie zonder dat ergens uitsluitend gebruik wordt gemaakt van economische criteria om de aard van een arbeidsrelatie vast te stellen.

b. Visie van het Comité

Het ABC acht de WAR een waardevol hulpinstrument voor de kwalificatie van de arbeidsrelatie en de beoordeling ervan. Het formele beoordelingskader dat vervat zit in de wet biedt rechtszekerheid en geeft terzelfdertijd de nodige vrijheidsgraden voor een beoordeling die rekening houdt met de eigenheid van concrete arbeidssituaties. Bovendien respecteert de wet het principe van de wilsautonomie en worden de statuten van werknemer en van zelfstandige op een gelijkwaardige wijze behandeld.

Het Comité kant zich tegen elk voorstel om de algemene criteria aan te vullen met en/of te vervangen door een criterium van economische afhankelijkheid en/of meerdere socio-economische elementen die op hetzelfde niveau als de algemene criteria zouden staan. Elke zelfstandige is immers economisch afhankelijk van zijn klanten of opdrachtgevers.

Het Algemeen Beheerscomité is nooit voorstander is geweest van de invoering van een (weerlegbaar) vermoeden waarbij – zoals concreet uitgewerkt in de WAR - een arbeidsrelatie wordt geacht een arbeidsovereenkomst te zijn als aan een bepaald aantal door de wet opgesomde criteria is voldaan. Het doet in het rapport evenwel geen concrete vraag of voorstel tot bijsturing of afschaffing. Het Comité merkt op dat :

- het van oordeel is dat de sectoren of beroepen die onder het toepassingsgebied van het wettelijk vermoeden vallen, de mogelijkheid moet worden geboden om het toepassingsgebied te verlaten.

- het wettelijk vermoeden vandaag geen doeltreffend instrument vormt om de problematiek van de grensoverschrijdende sociale fraude in de risicosectoren aan te pakken.

Voor wat betreft de werking van de Administratieve Commissie geeft het Comité aan dat de bekendheid van de commissie zou moeten vergroot worden en de toegankelijkheid ervan verbeterd.

Het stelt voor om:

- de tijdsfilter van 1 jaar voor de indiening van een aanvraag af te schaffen,
- de mogelijkheid te voorzien om meerdere keren een beroep te doen op de commissie
- te voorzien dat ook de betrokken administraties (RSZ, RSVZ en sociale verzekeringsfondsen) de Commissie kunnen raadplegen.
- Daarnaast is het Comité voorstander van een informatieplicht ten aanzien van de tweede partij in een arbeidsrelatie in geval een aanvraag tot advies eenzijdig wordt ingediend.

Tot slot doet het Comité enkele aanbevelingen m.b.t. de controles die worden uitgevoerd door de inspectiediensten. Het Comité vraagt o.m. dat die steeds grondig zouden gebeuren met oog voor de concrete uitvoering van de arbeidsrelatie en dat de verschillende inspectiediensten tot een nauwere samenwerking komen, in het bijzonder in geval van herkwalificatie. Daarnaast is er volgens het Comité nood aan nieuwe knipperlichtprocedures en een beter(e) gebruik en uitwisseling van bestaande gegevens.

✓ VERSLAG 2016/01: DE WET OP DE AARD VAN DE ARBEIDSRELATIES

2.5 Sociale fraude

De strijd tegen de sociale fraude en de sociale dumping is een van de speerpunten van het federaal regeerakkoord van 2014 en de problematiek vormt in deze hoedanigheid dan ook een van de prioritaire aandachtspunten van minister Borsus. Tijdens het eerste jaar van de legislatuur legde de minister voor advies dan ook enkele maatregelen voor aan het Comité die sociale fraude binnen het sociaal statuut der zelfstandigen moet helpen voorkomen.

2.5.1 Toegang gezondheidszorgen en eerste bijdragebetaling

Ten eerste werd het Comité gevraagd zich uit te spreken over een het voorstel om de toegang tot de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen afhankelijk te maken van een eerste bijdragebetaling. Het Comité oordeelde dat de maatregel een waardevol instrument is in de strijd tegen de fictieve aansluitingen, die het sociaal statuut niets kost en die beginnende zelfstandigen bewustmaakt van hun sociale verplichtingen (inz. inzake sociale bijdragebetaling). Het bracht derhalve een positief advies uit.

2.5.2 Specifiek aansluitingsattest

Ten tweede werd aan het Comité een ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd dat voorzag in de invoering van een specifiek attest voor vreemdelingen die zich – met het oog op het bekomen van

een verblijfsrecht van langer dan drie maanden – op basis van hun beroepsactiviteit als zelfstandige bij de gemeente wensen in te schrijven in het verblijfsregister.

Volgens de geldende regelgeving moesten deze personen bij inschrijving bij de gemeenten i) een inschrijving in de Kruispuntbank voor ondernemingen met ondernemingsnummer en ii) het bewijs van hun aansluiting bij een sociale verzekeringskas voor zelfstandigen voorleggen. In de praktijk bleek deze procedure bij de gemeenten tot problemen te leiden (o.m. bij de interpretatie van de rechtsgeldigheid). Het specifiek attest zou deze problemen moeten ondervangen. Dit attest zou immers het bewijs van inschrijving in de Kruispuntbank voor ondernemingen en het bewijs van aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds dat de zelfstandigen voorleggen, moeten vervangen.

Het Comité toonde zich in zijn advies tevreden met dit voorstel omdat het een stap in de goede richting vormt in het kader van het gestelde probleem. Bovendien zou deze aanpak volgens het Comité een meerwaarde bieden ten opzichte van de bestaande praktijk omdat de nieuwe attestering er in principe voor zorgen dat:

- een beter zicht wordt verkregen op de inschrijvingen, omdat die automatisch via de sociale verzekeringsfondsen, en dus via het RSVZ, zullen moeten passeren (dit is niet het geval met de inschrijving in de KBO);
- het gemakkelijker zal zijn om valse documenten op te sporen, evenals criminele organisaties;
- wanneer de verificatie inzake zelfstandige activiteit is gebeurd, de beslissing op een systematische wijze wordt doorgezonden naar de gemeente die beslist over de inschrijving van desbetreffende persoon.
- de voorgestelde procedure een wijziging van de huidige praktijk betreft zonder rem te vormen op de inschrijving zet van een Europese burger als zelfstandige en dus conform de Europese regelgeving is.

Voorts gaf het Comité in zijn advies nog aan dat er verdere reflectie nodig is omtrent de wijze waarop fictieve aansluitingen in de toekomst nog beter zouden kunnen worden vermeden en bestreden. Het gaf aan van oordeel te zijn dat er best gestreefd wordt naar een aanpak in samenwerking met alle betrokken actoren.

2.5.3 Verdubbeling administratieve geldboete bij fictieve aansluiting

Tot slot vroeg de minister ook het advies van het Comité over het voorstel om het bedrag te verdubbelen van de administratieve geldboete (van een naar twee kwartaalbijdragen) die verschuldigd is in geval van fictieve aansluiting.

✓ **ADVIES 2015/13: WETSONTWERP TOT VERDUBBELING VAN HET BEDRAG VAN DE GELDBOETE VOOR FICTIEVE AANSLUITING**

ADVIES 2015/14: ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT BETREFFENDE DE KOPPELING VAN DE TOEGANG TOT DE GEZONDHEIDSZORGEN AAN DE EERSTE BIJDRAEBETALING

✓ **ADVIES 2015/16: ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT BETREFFENDE DE INVOERING VAN EEN SPECIFIEK ATTEST VOOR VREEMDELINGEN DIE ZICH OP BASIS VAN HUN BEROEPSACTIVITEIT ALS ZELFSTANDIGE WENSEN IN TE SCHRIJVEN IN HET VERBLIJFSREGISTER MET HET DOEL OP HET BEKOMEN VAN EEN VERBLIJFSRECHT**

2.5.4 Sociale fraude in het sociaal statuut

Omdat het Comité het aanvoelen heeft dat de problematiek van sociale fraude in het sociaal statuut nog te weinig bekend is, heeft het in de loop van 2015 het initiatief genomen om de vormen van sociale fraude door (buitenlandse) zelfstandigen te documenteren om alle actoren (voornamelijk deze buiten het sociaal statuut) beter te informeren en hen te wijzen op de specifieke aard van de problemen en de maatregelen die deze vereisen. De werkzaamheden richtten zich daarbij in de eerste plaats op de problematiek van de fictieve aansluiting en op de detacheringsfraude bij zelfstandigen. Een publicatie van de bevindingen en mogelijke maatregelen is gepland voor het voorjaar 2016.

2.6 Ziekte en invaliditeitsverzekering

2.6.1 Stopzetting ziekte-uitkering gedetineerden

Het Algemeen Beheerscomité bracht in 2015 een negatief advies uit aangaande een ontwerp van koninklijk besluit dat een stopzetting voorzag van de toekenning van de ziekte-uitkering indien de gerechtigde het voorwerp vormt van een maatregel van gevangenzetting in uitvoering van een strafrechtelijke veroordeling.

Het Comité gaf aan van mening te zijn dat het wegvallen van de ziekte-uitkering voor de betrokkene alsook voor zijn gezin zware financiële gevolgen kan hebben. Met zijn advies trad het Comité overigens ook het advies bij dat het Beheerscomité van de Uitkeringsverzekering voor Zelfstandigen van het RIZIV eerder over dit voorstel uitbracht.

✓ ADVIES 2015/18: ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT ONTNEMING VAN DE ZIEKTE-UITKERING INDIEN DE GERECHTIGDE HET VOORWERP VORMT VAN EEN MAATREGEL VAN GEVANGENZETTING IN UITVOERING VAN EEN STRAFRECHTELIJKE VERDOORDELING

2.6.2 Socioprofessionele re-integratie van arbeidsongeschikte zelfstandigen

Aan het Comité werd in 2015 een ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd dat voorzag in een hervorming van de mogelijkheden om tijdens de arbeidsongeschiktheid een activiteit te verrichten (i.c. door een verlenging van de periode waarin de arbeidsongeschikte zelfstandige een activiteit kan uitoefenen met het oog op volledige re-integratie). Daarnaast omvatte de ontwerp tekst ook bepalingen om de regels voor cumulatie van een arbeidsongeschiktheidsuitkering en beroepsinkomsten uit toegelaten activiteit, te wijzigen in functie van de voorgestelde hervorming. De voorgestelde maatregelen zouden moeten bijdragen tot het bevorderen van de socioprofessionele re-integratie van zelfstandigen die als arbeidsongeschikt zijn erkend.

Het ABC bracht een positief advies uit over dit ontwerp van koninklijk besluit. Het trad daarmee overigens het advies bij van het Beheerscomité van de Uitkeringsverzekering voor Zelfstandigen van het RIZIV.

✓ ADVIES 2015/03: ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT BETREFFENDE DE RE-INTEGRATIE VAN DE ARBEIDSONGESCHIKTE ZELFSTANDIGE

2.7 Globaal Beheer Zelfstandigen

Het ABC staat mede in voor het financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen. In dit verband brengt het Comité minstens twee keer per jaar een advies uit over de status en de ontwikkelingen van het Globaal Beheer: een keer naar aanleiding van de begrotingscontrole en een maal naar aanleiding van de begrotingsopmaak en de meerjarenramingen.

2.7.1 Begroting

In 2015 greep het Comité zijn begrotingsverslagen aan om aandacht te vragen voor twee zaken die een negatieve impact hebben op de ontvangsten van het globaal beheer zelfstandigen.

Ten eerste vroeg het Comité aandacht voor het feit dat er geen nieuwe afwijking werd toegestaan op de maatregelen tot consolidatie van de financiële activa. Sinds de invoering ervan in de tweede helft van de jaren '90, genoot het RSVZ herhaaldelijk een afwijking op sommige van deze maatregelen¹¹. De bekomen afwijkingen lieten het RSVZ steeds toe om de financiële middelen van het globaal beheer op een zodanige wijze te beheren dat een goede werking van het RSVZ kon worden gewaarborgd¹².

Sinds januari 2015 valt het RSVZ evenwel grotendeels onder de volledige toepassing van de maatregelen tot consolidatie van de financiële activa. Hoewel het RSVZ na grondig onderzoek tot de vaststelling kwam dat een nieuwe afwijking voor 2015 wenselijk zou zijn geweest¹³, werd een aanvraag tot verlenging van de afwijking formeel afgewezen door de minister van Financiën¹⁴.

In het kader van de opmaak van de begroting 2016 en de meerjarenramingen, wenste het ABC te benadrukken dat het deze beslissing betreurt. Niet alleen is het Comité van mening dat dergelijke uitzondering essentieel zou bijdragen tot de goede werking van het RSVZ maar ook dat, gegeven de huidige toestand van de financiële markten, het globaal beheer als gevolg van deze regels aanzienlijk minder opbrengsten zal genereren uit financiële producten. Finaal zal dit ook ten nadele zijn van het sociaal statuut.

Ten tweede heeft het Comité in zijn begrotingsverslagen de wijze gedocumenteerd waarop men van overheidswege de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming tot dusver heeft trachten te neutraliseren. Dit gebeurde gedeeltelijk via een vermindering van de alternatieve financiering. Volgens het Comité is de gevolgde werkwijze echter nadelig voor het zelfstandigenstelsel omdat het

¹¹ Deze hadden in essentie tot doel om de schuldratio van de overheid (verhouding schuld/BBP) te beperken.

¹² Om een optimale dienstverlening te waarborgen aan de SVF's, werkt het RSVZ immers dagelijks met zichtrekeningen die geopend werden bij dezelfde financiële instellingen als deze die gebruikt worden door de SVF's. Deze manier van werken laat het RSVZ toe één van de doelstellingen die vastgelegd zijn in zijn bestuursovereenkomst na te komen, namelijk het binnen de termijnen ter beschikking stellen van de nodige middelen aan de betalingsorganismen. Zo kunnen de SVF's nog dezelfde dag vóór 8.30 uur de nodige liquide middelen vragen. Bovendien stelt de toegestane afwijking inzake geldplaatsingen het RSVZ in staat om zijn thesauriebeheer te optimaliseren.

¹³ Gegeven de huidige situatie van de financiële markten en teneinde te komen tot een zo goed mogelijk beheer van de financiële middelen.

¹⁴ brief Brief van de minister van 11 juni 2015.

bedrag aan ontvangsten dat het Globaal Beheer zelfstandigen hierdoor heeft verloren, groter is dan de uitgaven die als gevolg van de bevoegdheidsoverdracht niet meer ten laste zijn van het stelsel. Het Comité uitte in zijn begrotingsverslagen hierover dan ook zijn ontevredenheid en gaf aan dat deze regeling daarom uitsluitend een tijdelijke ingreep kan en mag zijn, in afwachting van een definitieve regeling.

Tot slot merkte het Comité in zijn begrotingsverslagen 2015 nog op dat de middelen van het globaal financieel beheer zelfstandigen, die bestemd zijn voor het RSVZ, in 2016 en de volgende jaren een dalend verloop zullen kennen als gevolg van de door de overheid opgelegde besparingen. Het Comité wees erop dat dit grote gevolgen heeft voor de werking van de instelling en dat het zonder wijzigingen in de financiering voor het RSVZ moeilijk wordt om de kernopdrachten volledig na te leven en een goede dienstverlening aan de zelfstandigen te blijven leveren.

- ✓ **VERSLAG 2015/01: VOORSTEL VAN BEGROTINGSCONTROLE 2015**
- ✓ **VERSLAG 2015/03: VOORAFBEELDING VAN DE BEGROTING 2016 – MEERJARENRAMINGEN 2017-2019**

2.7.2 Financieringsbronnen van het sociaal statuut na de zesde staatshervorming en vereenvoudiging van de alternatieve financiering

Het Comité formuleerde voor wat betreft de zelfstandigenregeling een voorstel tot concrete invulling van een definitieve regeling om de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming volledig te neutraliseren¹⁵.

In zijn advies hierover stelde het Comité een financieringssysteem voor dat de vorm aanneemt van een automatisch uitvoeringsmechanisme en gebaseerd is op volgende, in de wet te verankeren basisprincipes, nl.:

- de ontvangsten uit BTW en uit roerende voorheffing vormen voortaan de enige twee alternatieve financieringsbronnen;
- het aandeel (%) van de opbrengsten uit BTW en uit roerende voorheffing waarop elk van de globale beheren aanspraak maakt, is wettelijk vastgelegd;
- de alternatieve financiering (BTW en roerende voorheffing) waarop de globale beheren aanspraak maken, heeft een minimale omvang en wordt wettelijk gedefinieerd in absolute termen. Deze bedragen (in EUR) volgen de evolutie van de consumptieprijsindex;
- de ontvangsten uit de bedrijfsvoorheffing worden aangesproken indien de middelen uit BTW en uit onroerende voorheffing ontoereikend zouden blijken om de globale beheren te voorzien van de alternatieve financiering waar zij recht op hebben;

¹⁵ Aan de sociale partners terzelfder tijd gevraagd werd na te denken over een vereenvoudiging van de alternatieve financiering. Voor het globaal beheer werknemers gebeurde een vergelijkbare oefening door het Beheercomité van de RSZ.

- een eventueel begrotingstekort in de sociale zekerheid wordt ondervangen met een wettelijk verankerde evenwichtsdotatie, die aan het globaal beheer werknemers en het globaal beheer zelfstandigen wordt toegekend in de verhouding 90% - 10%.

Het Comité heeft opgemerkt dat zijn voorstel voor de toekomstige financiering van het globaal financieel beheer zelfstandigen werd uitgetekend, uitgaande van de toenmalige context. Het Comité gaf in zijn advies dan ook aan dat wanneer één van parameters die in de gebruikte analyse werden aangewend, wijzigt of wanneer er een verandering optreedt in één of meerdere van de relevante omgevingsfactoren, het voorstel opnieuw dient te worden bekeken.

✓ ADVIES 2015/19: EVALUATIE VAN DE FINANCIERINGSBRONNEN VAN HET SOCIAAL STATUUT NA DE ZESDE STAATSHERVORMING EN VEREENVOUDIGING VAN DE ALTERNATIEVE FINANCIERING

2.7.3 Ingrepen ontvangsten globaal beheer zelfstandigen

Eind 2015 bracht het Comité een advies uit over twee maatregelen die de budgettaire gevolgen van de zesde staatshervorming zouden moeten 2016 ondervangen. Enerzijds werd voorgesteld om de alternatieve financiering te verminderen (met 223,0 miljoen EUR) die het globaal beheer zelfstandigen in 2016 zou ontvangen uit BTW-opbrengsten. Anderzijds zou ook de financiering van de gezondheidszorgen ten laste van het globaal beheer zelfstandigen verminderen. Het bedrag voor 2016 werd in het voorstel vastgesteld op 1.970,3 miljoen EUR.

Het Comité adviseerde positief over deze maatregel maar betreurde dat het opnieuw ging om een tijdelijke overgangsregeling, in afwachting van de inwerkingtreding van een nieuw financieringsmodel. Aangezien de overgangsregeling nadelig is voor het zelfstandigenstelsel, achtte het Comité het noodzakelijk dat er snel een nieuw, definitief financieringsmodel in werking treedt dat rekening houdt met de voorstellen van de sociale partners.

Verder bracht het Comité ook een positief advies uit met betrekking tot een voorstel om de sociale bijdragevermindering (waartoe beslist werd in het kader van de tax shift) voor 2016 via de alternatieve financiering te compenseren met extra middelen (ten belope van 48,7 miljoen EUR) afkomstig vanuit de ontvangsten uit BTW en uit roerende voorheffing. Het Comité toonde zich verheugd over deze maatregel en gaat ervan uit dat dat in de toekomst bij nieuwe maatregelen eenzelfde ingreep zal plaatsvinden.

✓ ADVIES 2015/21: REGERINGSAMENDEMENTEN OP HET ONTWERP VAN WET HOUDENDE MAATREGELEN INZAKE VERSTERKING VAN JOBCREATIE EN KOOPKRACHT

2.8 Asbestfonds

Sinds 2007 kunnen slachtoffers van ziekten die het gevolg zijn van asbestblootstelling (zowel werknemers als zelfstandigen) zich richten tot het Asbestfonds voor een eventuele financiële schadeloosstelling.

Ten derde is er een aanpassing nodig van enkele van de bestaande principes en modaliteiten van de sociale verzekering (o.m. een snellere toekenning van de vergoeding, verenigbaarheid met beperkte beroepsactiviteit, band met effectieve bijdragebetaling).

Verder deed het Comité in zijn verslag ook een reeks aanbevelingen buiten het strikte kader van het sociaal statuut.

Omdat het Comité meent dat de zelfstandige die zijn zaak (gedwongen) stopzet, vaak onvoldoende geïnformeerd is over zijn rechten en plichten, formuleerde het Comité een reeks voorstellen voor een vlottere informatiedoorstroming naar de zelfstandige.

Daarnaast wees het in het kader van de bredere ondersteuning van zelfstandigen in moeilijkheden ook op het belang van een goed flankerend beleid, inz. wat betreft de coördinatie en ondersteuning van bestaande begeleidingsinitiatieven en inzake de (snelle) arbeidsmarkt-re-integratie van zelfstandigen die hun professionele activiteit (al dan niet gedwongen) hebben stopgezet.

Tot slot signaleerde het Comité in zijn verslag ook enkele knelpunten of tekortkomingen waarvoor het geen concrete voorstellen tot bijsturing formuleerde. In deze gevallen was het Comité van mening dat verder(e) onderzoek en reflectie vereist is vooraleer een adequaat voorstel tot bijsturing kon worden geformuleerd. Het Comité engageerde zich er in zijn verslag uitdrukkelijk toe om zich in de toekomst verder over deze kwesties te buigen evenals om eventuele hervormingen op te volgen en te gepasten tijde te evalueren.

✓ VERSLAG 2015/02: EVALUATIE VAN DE SOCIALE VERZEKERING IN GEVAL VAN FAILLISSEMENT

2.10.2 Naar een overbruggingsuitkering

Aan het Comité werd medio 2015 een voorstel voorgelegd om het toepassingsgebied van de faillissementsverzekering uit te breiden. Volgens dit voorstel zouden in de toekomst ook zelfstandigen die hun activiteit moeten stopzetten 'omwille van economische moeilijkheden onafhankelijk van hun wil', een beroep kunnen doen op de bescherming die wordt geboden in het kader van de faillissementsverzekering.

Wat precies moet begrepen worden onder 'economische moeilijkheden onafhankelijk van hun wil' en onder welke voorwaarden de betrokken zelfstandigen aanspraak kunnen maken op de geboden sociale bescherming, zal het voorwerp uitmaken van een, na overleg in de Ministerraad vastgesteld, koninklijk besluit (uit advies).

Omdat de benaming van de faillissementsverzekering door de stelselmatige uitbreidingen van het toepassingsgebied, van langsom minder representatief zou zijn voor de risico's die deze sociale verzekering zal dekken, werd tevens een nieuwe benaming voorgesteld, nl. overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen.

Aangezien deze voorstellen conform de voorstellen waren die het ABC hierover reeds formuleerde in zijn evaluatieverslag (cf. supra), bracht het Comité hierover een positief advies uit.

✓ ADVIES 2015/11: WET HOUDENDE DIVERSE BEPALINGEN

Voor wat betreft de tussenkomst van het fonds ten gunste van zelfstandigen, gebeurde de financiering vanuit het globaal financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen. In beginsel werd het bedrag jaarlijks bepaald in een in Ministerraad overlegd besluit en gebeurde dit in functie van het aantal door het Asbestfonds ten laste genomen zelfstandigen zoals dat blijkt uit de op de tijdstip van de begrotingsopmaak beschikbare gegevens van het kalenderjaar X. Indien het aantal en het bedrag niet door een in Ministerraad overlegd besluit worden vastgelegd voor 31 december van het kalenderjaar X-1, bedroeg voor het kalenderjaar X het aandeel van het globaal financieel beheer in het sociaal statuut der zelfstandigen 750.000 EUR. Hoewel de wetgeving die mogelijkheid wel voorzag, gebeurde de financiering de facto op basis van forfaitaire bedragen en niet op basis van het aantal schadeloosstellingsdossiers

Aan het Comité werd in 2015 een voorstel voorgelegd om de financiering van het Asbestfonds door het globaal financieel beheer zelfstandigen in de toekomst (a posteriori) te laten gebeuren op basis van het aantal effectieve financiële schadeloosstellingen voor zelfstandigen met asbestose.

Aangezien dit voorstel in overeenstemming was met het standpunt dat het Comité in het verleden reeds formuleerde in zijn opeenvolgende begrotingsverslagen, bracht het een positief advies uit. Het bracht daarbij tevens in herinnering voorstander te zijn van een gedeeltelijke terugbetaling aan het globaal financieel beheer zelfstandigen van de ruime financiële reserve waarover het Asbestfonds vandaag beschikt (en die het gevolg is van een te ruime financiering vanuit het globaal financieel beheer der zelfstandigen in vergelijking met het aantal schadeloosstellingen voor zelfstandigen met asbestose). Het resterende deel van deze reserve zou volgens het Comité moeten worden beschouwd als een voorafname op de toekomstige financiering van het fonds door het globaal beheer zelfstandigen.

✓ ADVIES 2015/10: ONTWERP VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT OPRICHTING VAN EEN SCHADELOOSSTELINGSFONDS VOOR ASBESTSLACHTOFFERS

2.9 Hervorming van de stelsels van zorgverlof voor zelfstandigen

In het kader van een reeks maatregelen om het gezins- en het beroepsleven als zelfstandige beter op elkaar af te stemmen, werden in januari 2010 twee zorgstelsels ingevoerd nl.:

- een stelsel voor de zorg voor een ernstig ziek kind;
- een stelsel voor palliatieve zorgen.

Aan het Comité werden in 2015 drie ontwerpen van koninklijk besluit voorgelegd met het oog op een omvorming van de bestaande stelsels tot een nieuw systeem. Dit nieuwe systeem zou moeten zorgen voor een betere ondersteuning van zelfstandigen die tijdelijk hun activiteiten onderbreken om een gezins- of familielid bij te staan dat ernstig of terminaal ziek is, dan wel om te zorgen voor een gehandicapt kind.

De voorgestelde hervorming omvatte:

- een uitbreiding van de zorgsituaties waarvoor een zelfstandige zich op de regeling kan beroepen;

- een uitbreiding van de groep aanverwanten die het voorwerp van zorg kunnen uitmaken;
- een uitbreiding van de ondersteuning (omvang van de financiële ondersteuning en de uitkeringsduur);
- de stopzettingsvoorwaarde.

Het Comité nam met tevredenheid kennis van de voorgestelde hervorming omdat op die manier een betere ondersteuning wordt bekomen van de zelfstandige die geconfronteerd wordt met een zorgbehoevende bloed- of aanverwant en die tijdelijk zijn beroepsactiviteit wenst te verminderen of stop te zetten teneinde deze zorgbehoevende bij te staan.

Het Comité formuleerde echter nog twee opmerkingen bij de voorgelegde ontwerp teksten:

- ten eerste zag het Comité liever geen beperking in het systeem ingebouwd van het aantal personen waarvoor het zorgverlof kan aangewend worden;
- ten tweede zag het Comité graag dat ook zelfstandigen in bijberoep (voor zover zij bijdragen als zelfstandige in hoofdberoep) onder bepaalde voorwaarden recht zouden hebben op zorgverlof in het zelfstandigenstelsel.

Met de eerste opmerking van het Comité werd uiteindelijk rekening gehouden.

✓ ADVIES 2015/12: ONTWERPEN VAN KONINKLIJK BESLUIT TOT HERVORMING VAN DE BESTAANDE ZORGSTELSELS VOOR ZELFSTANDIGEN

2.10 Hulp aan zelfstandigen in moeilijkheden

2.10.1 Een evaluatie van de sociale verzekering in geval van faillissement

Tijdens de tweede helft van 2014 en de eerste maanden van 2015 maakte het Comité een stand van zaken op van de faillissementsverzekering en bekeek het waar er nood was aan eventuele bijsturing van het systeem. Dit resulteerde in een evaluatierapport dat in juli 2015 werd overgemaakt aan de Minister van Zelfstandigen.

In dit verslag gaf het Comité aan tevreden te zijn met de wijze waarop de sociale verzekering doorheen de jaren is geëvolueerd. Niettemin stelde het dat enkele aanpassingen van het systeem wenselijk zijn.

Ten eerste zag het Comité het systeem graag opengesteld voor zelfstandigen die hun activiteit formeel dienen stop te zetten omwille van economische moeilijkheden. Het meende dat de sociale verzekering vandaag te beperkt in opzet is.

Ten tweede zou er volgens het Comité een herwerking moeten gebeuren van het bestaande reglementair kader. De sociale verzekering is immers het resultaat van incrementele besluitvorming waardoor het reglementair kader vandaag gefragmenteerd en weinig transparant is.

Tabel 1. Overzicht van de in 2015 door het ABC uitgebrachte adviezen

Advies	Nr.	Datum	Resultaat
Uitgebracht op verzoek van de minister van Middenstand, KMO's, Zelfstandigen en Landbouw			
▪ Ontheffing van de hoofdelijke aansprakelijkheid van de geholpen zelfstandige voor de voorlopige bijdragebetaling van zijn helper	2015/01 2015/02	22 januari 2015	Programmawet 10 augustus 2015
▪ Re-integratie van arbeidsongeschikte zelfstandigen	2015/03	2 maart 2015	Koninklijk besluit 11 juni 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten
▪ Verhoging van sommige pensioenbedragen voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing	2015/04	20 maart 2015	Koninklijk besluit 7 juni 2015 tot aanpassing aan de welvaart van bepaalde pensioenen in de regeling voor zelfstandigen Koninklijk besluit 20 juli 2015 tot wijziging van artikel 7 van het koninklijk besluit van 9 april 2007 tot verhoging van sommige pensioenen en tot toekenning van een welvaartsbonus aan sommige pensioengerechtigden
▪ Verhoging van sommige bedragen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen in het kader van het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing	2015/05	20 maart 2015	Koninklijk besluit 10 augustus 2015 tot wijziging van artikel 9 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten Koninklijk besluit 10 augustus tot wijziging van artikel 7 van het koninklijk besluit van 20 december 2006 tot invoering van de toekenningsvoorwaarden van een adoptie-uitkering ten gunste van de zelfstandigen Koninklijk besluit 10 augustus 2015 tot wijziging van artikel 94 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten
▪ Ontheffing van de hoofdelijke aansprakelijkheid en de procedure inzake administratieve geldboeten	2015/06	26 maart 2015	Programmawet 10 augustus 2015

<ul style="list-style-type: none"> Herstelling van het statuut van kunstenaars en uitstelling van de inwerkingtreding van de Wijninckxbijdrage 	2015/07	26 maart 2015	Wet 20 juli 2015 houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken
<ul style="list-style-type: none"> Wijziging van de leeftijdsvoorwaarden voor het overlevings- en het rustpensioen en van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen voor zelfstandigen Wijziging van de leeftijdsvoorwaarden voor het overlevings- en het rustpensioen en van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor het vervroegd pensioen voor zelfstandigen Oprichting van een Schadeloosstellingsfonds voor asbestslachtoffers 	2015/08 2015/09 2015/10	26 maart 2015 2 juni 2015 5 juni 2015	Wet 10 augustus 2015 tot verhoging van de wettelijke leeftijd voor het rustpensioen en tot wijziging van de voorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen en de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen Koninklijk besluit 23 augustus 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 juli 2007 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen tegemoetkomt in de kosten van parenterale voeding voor ambulante niet in het ziekenhuis opgenomen rechthebbenden
<ul style="list-style-type: none"> Aanpassing van de bijdragevoeten voor gepensioneerden die onbeperkt beroepsinkomsten mogen verwerven uit zelfstandige activiteit (naar aanleiding van hervorming van de toegelaten arbeid) & uitbreiding van het toepassingsgebied van de faillissementsverzekering naar zelfstandigen die hun zelfstandige activiteit willen stopzetten omwille van economische omstandigheden, onafhankelijk van hun wil Hervorming van de bestaande zorgstelsels voor zelfstandigen 	2015/11	8 juni 2015	Wet 16 december 2015 houdende diverse bepalingen inzake het sociaal statuut van de zelfstandigen, BS 08/01/2016
<ul style="list-style-type: none"> Verdubbeling van het bedrag van de geldboete voor fictieve aansluiting Koppeling van de toegang tot de gezondheidszorgen aan een eerste bijdragebetaling Niet langer toekennen van een pensioen aan gedetioneerden tijdens de eerste twaalf maanden van hechtenis Invoering van een specifiek attest voor vreemdelingen die zich op basis van hun beroepsactiviteit als zelfstandige wensen in te schrijven in het verblijfsregister met het oog op het bekomen van een verblijfsrecht Ontwerpnota tot oplegging van een strengere informatieplicht aan de sociale verzekeringsfondsen in het kader van de betaling van de vrijgestelde sociale bijdragen en de impact ervan op de pensioenrechten Ontneming van de ziekte-uitkering indien de gerechtigde het voorwerp vormt van een maatregel van gevangenzetting in uitvoering van een strafrechtelijke veroordeling Wijziging van percentages van de sociale bijdragen voor zelfstandigen 	2015/12 2015/13 2015/14 2015/15 2015/16 2015/17 2015/18 2015/20	9 juni 2015 12 juni 2015 25 juni 2015 19 juni 2015 25 juni 2015 25 juni 2015 25 juni 2015 20 oktober 2015	Programmawet 10 augustus 2015 Koninklijk besluit 12 oktober 2015 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, BS 04/11/2015 Wet 26 december 2015 houdende maatregelen inzake versterking van jobcreatie en koopkracht, BS 30/12/2015

- Regeringsamendementen op het ontwerp van wet houdende maatregelen inzake versterking van 2015/21 16 december 2015 Wet 26 december 2015 houdende maatregelen inzake versterking van jobcreatie en koopkracht, BS 30/12/2015

Uitgebracht op eigen initiatief

- Evaluatie van de financieringsbronnen van het sociaal statuut na de zesde staatshervorming en vereenvoudiging van de alternatieve financiering 2015/19 14 juli 2015 -

Tabel 2. Overzicht van de in 2015 door het ABC uitgebrachte verslagen

Verslag	Nr.	Datum
In toepassing van artikel 111, §2 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen (begroting en meerjarenramingen)		
▪ Voorstel van begrotingscontrole 2015	2015/01	7 april 2015
▪ Evaluatie van de sociale verzekering in geval van faillissement	2015/02	juli 2015
▪ Voorafbeelding van de begroting 2016 – Meerjarenraming 2017-2019	2015/03	14 juli 2015

Tabel 3. Overige documenten

Type	Datum
▪ Voorstel van onderzoeksagenda voor het pensioenstelsel der zelfstandigen	Nota Maart 2015 -
▪ Studie over een puntensysteem in het pensioenstelsel voor zelfstandigen	Onderzoekoproep Oktober 2015 -

